

Vlaams
Parlement

stuk **1466** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 2 februari 2012 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de heer Dirk Van Mechelen, mevrouw Vera Van der Borgh,
de heer Peter Gysbrechts, de dames Gwenny De Vroe
en Mercedes Van Volcem en de heer Sas van Rouveroij

betreffende het opstarten van een integraal proefproject
rond mondelinge geschiedenis
in het kader van de instandhouding
van de levenskwaliteit van mensen met dementie

TOELICHTING

In Vlaanderen wordt de gemiddelde levensverwachting van de bevolking, gelukkig maar, steeds langer. Het stelselmatig ouder worden van de mensen heeft ook een aantal nefaste gevolgen, zoals de toename van een aantal ziekteverschijnselen die vaak gerelateerd zijn aan ouderdom. Dementie is daarvan een van de meest in het oog springende. Ongeveer 9,5% van de bevolking, ouder dan 65 jaar, heeft te kampen met een vorm van dementie.

Dementie is een onomkeerbaar proces dat zowel voor de betrokkene zelf als voor familieleden, vrienden enzovoort verstrekken gevolgen heeft. Enerzijds het besef dat gedachten en herinneringen stilaan vervagen (alsof je in de spiegel kijkt en je het spiegelbeeld niet herkent), en anderzijds het gevoel om iemand langzaam kwijt te raken en er niet meer toe te kunnen doordringen, zijn psychologisch erg zwaar om dragen.

Een van de meest gevreesde gevolgen van dementie is het feit dat het niet langer mogelijk is om te communiceren. Wanneer mensen het gevoel hebben niet te kunnen doordringen, haken ze soms af; bezoeken ze de dementerende niet langer, bang als ze zijn voor de pijnlijke stilte of de holle blik die het onbegrepen zijn verraadt. Vereenzaming en verwaarlozing zijn dan niet ver af.

Onderzoekers zijn er steeds meer van overtuigd dat er een andere aanpak mogelijk is. Ze pleiten er dan ook voor dat er bijvoorbeeld op een andere manier gecommuniceerd wordt met de dementerende.

Typisch voor de meeste vormen van dementie is dat de meest recente gebeurtenissen het snelst vervagen en dat herinneringen aan vroeger soms nog erg levendig aanwezig zijn. Het is alsof de betrokkene bijvoorbeeld zijn of haar kindertijd opnieuw beleeft.

Een van de problemen waarmee hulpverleners, maar ook familie of vrienden vaak geconfronteerd worden, is dat ze moeilijk mee kunnen communiceren over die kindertijd of andere gebeurtenissen, omdat ze de juiste toedracht niet kennen.

Onder andere in Nederland heeft men met goed gevolg reeds een aantal proefprojecten gerealiseerd, waarbij men, wanneer de eerste signalen van dementie worden vastgesteld, probeert om het levensverhaal van de betrokkene te weten te komen aan de hand van gesprekken, al dan niet met voorwerpen, foto's of andere objecten als leidraad.

Sinds enkele jaren is het optekenen van mondelinge geschiedenis aan een opmars bezig in Vlaanderen. Onder andere op basis van de internationale bepalingen rond het immaterieel erfgoed is er steeds meer aandacht voor die vorm van geschiedschrijving. In tegenstelling tot wat sommigen misschien vermoeden, gebeurt het optekenen van mondelinge geschiedenis erg gestructureerd. Tot nu ging de belangstelling van onderzoekers vooral uit naar bepaalde categorieën: de laatste getuigen van de Eerste Wereldoorlog, mensen die gewerkt hebben in een bepaalde industrie enzovoort.

Het structureel en georganiseerd optekenen van het (mondelinge) levensverhaal van mensen bij wie de eerste signalen van dementie worden opgevangen, zou dan ook tot een winst situatie kunnen leiden.

Enerzijds omdat het levensverhaal beschikbaar kan worden gesteld van zorgverleners, familieleden en vrienden enzovoort, die op die manier een nieuwe weg kunnen vinden om te (blijven) communiceren met de betrokkene.

Anderzijds omdat op die manier ook de mondelinge levensgeschiedenis van een mooie doorsnee van de bevolking (uit alle rangen en standen) kan worden opgetekend.

De bedoeling van dit voorstel van resolutie is dan ook de Vlaamse Regering te vragen een domeinoverschrijdend proefproject op te starten, waarbij bijvoorbeeld studenten, bachelors en masters in het kader van hun opleiding het levensverhaal van een of meer mensen met de eerste tekenen van dementie kunnen optekenen. Die levensverhalen kunnen vervolgens ter beschikking worden gesteld van zorgverleners, familieleden en vrienden om het mogelijk te maken de communicatie met de dementerende (zij het op een andere manier dan vroeger) levendig te houden en op die manier de levenskwaliteit ook in die moeilijke periode zo optimaal mogelijk te houden.

Dirk VAN MECHELEN

Vera VAN DER BORGHT

Peter GYSBRECHTS

Gweny DE VROE

Mercedes VAN VOLCEM

Sas VAN ROUVEROIJ

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- vaststellende dat:
 - 1° de toenemende levensverwachting leidt tot een toename van het aantal dementerenden (9,5% van de bevolking ouder dan 65);
 - 2° het met betrekking tot de levenskwaliteit van de dementerende en zijn of haar omgeving essentieel is dat er, weliswaar op een andere manier dan gebruikelijk, kan worden gecommuniceerd met elkaar;
- overwegende dat:
 - 1° in geval van dementie de herinnering aan de meest recente gebeurtenissen het snelst vervaagt en dat bijvoorbeeld gebeurtenissen uit de kindertijd wel nog kunnen worden herinnerd;
 - 2° bijvoorbeeld door het optekenen van het mondelinge levensverhaal van de betrokkene de communicatie met zorgverleners, familie en vrienden kan worden gegarandeerd;
 - 3° bijvoorbeeld in de opleiding Geschiedenis aandacht wordt besteed aan de mondelinge geschiedenis en het op een wetenschappelijke manier noteren van levensverhalen van mensen;
- de budgettaire voorzieningen en de taakstelling van de overheid respecterend;
- vraagt de Vlaamse Regering om een beleidsdomeinoverschrijdend proefproject op te starten, waarbij studenten, bachelors en masters worden ingeschakeld bij de optekening van het levensverhaal van mensen bij wie de eerste tekenen van dementie worden vastgesteld, zodat bij het erger worden van de dementie toch een dialoog kan worden aangegaan door zorgverleners, familieleden en vrienden op basis van het eerder verwoorde levensverhaal.

Dirk VAN MECHELEN

Vera VAN DER BORGHT

Peter GYSBRECHTS

Gwenny DE VROE

Mercedes VAN VOLCEM

Sas VAN ROUVEROIJ